سەرۆکی هەرێم: کوردستان هەرگیز هەڕەشە نەبووە بۆ سەر هیچ کەسێک و ئێمە فاکتەری ئاشتی و سەقامگیرین

ئەمڕۆ دووشەممە، مەسرور بارزانی، سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان، لە لوتکەی جیهانیی حکومەتەکان لە دوبەی، گوتارێکی گرنگی بە زمانی ئینگلیزی پێشکەش کرد و تیشکی خستە سەر گۆڕانکاری و پرسە هەنووکەییەکانی ناوچەکە و جیهان.

نووسینگەی راگەیاندنی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان لەڕاگەیەندراوێکدا دەقی وتارەکەی مەسرور بارزانی بڵاوکردەوە:

خۆشحاڵم ئەمڕۆ لە دەستپێکی ئەم کۆبوونەوەیەی بیرمەندان و سەرکردە جیهانییەکاندا قسەتان بۆ دەکەم. دڵخۆشم ئەمسالیش بە بەشداریکردن لەم لوتکەیە هاتوومەتەوە دوبەی، دەمەوێت پێزانینی خۆم ئاراستەی خاوەنشکۆ شێخ محەممەد بن زاید ئال نەهیان و خاوەنشکۆ شێخ محەممەد بن راشید ئال مەکتووم بکەم، بۆ کۆکردنەوەی خەڵکی بیرمەند؛ ئەو کەسانەی پابەندن بە بەرەوپێشبردن و گەشەپێدانی کۆمەڵگە و مرۆڤایەتی، لە ڕێگەی بەگەڕخستنی باشترین شت کە لە توانای بەیاربەدەستاندا بێت.

ئەمە دەرفەتێکە بۆ ئاڵوگۆڕکردنی بیرۆکەکان، لە دۆزینەوەی ئاسۆ و ڕێگەی نوێ بۆ ئەوەی توانای خۆمان تاقی بکەینەوە و باشتر بین. ئەمەش ئاڵنگارییەکە و پێویستە هەموومان لەبەرچاوی بگرین.

من ئەمڕۆ وەك سەرۆکوەزیرانی هەرێمی کوردستانی عێراق قسەتان بۆ دەکەم، ئەو هەرێمەی

بەدرێژایی دوو دەیەی ڕابردوو توانیویەتی لەناو پاشماوەکانی عێراقی پێشوو خۆی یەکبخاتەوە. لەگەڵ ئەوەشدا، من وەك کەسێك قسەتان بۆ دەکەم کە شانبەشانی ئەو خاوەنبڕیارانەی ناوچەی خۆشەویستەکەمان وەستاوم، کە پێکەوە ڕووبەڕووی زۆرێك لە ئالنگاریی هاوبەش بووینەتەوە.

هەموومان بەشێوەیەك لە شێوەکان، لەسەر ژیانکردن لە سایەی هەڵچوون و گرژییەکان و زۆرێك لەو قەیرانانەدا ڕاهاتووین، کە بەلایەنی کەمەوە بەدرێژایی چەند دەیەی ڕابردوو پێویستییان بە ئیدارەدانێکی حەکیمانە هەبووە.

جەنگ، یاخیبوون، سەختییەکان و نەبوونی سەقامگیریی ئابووری، بەداخەوە بوونەتە بەشێك لە پێکهاتەمان، ناکرێت نکۆڵی لەو تێچووە بکەین کە لە ئاکامی ئەو ئالنگارییانە لەسەر ئاستی گەشەپێدانی کۆمەڵایەتی و ئابووری ڕووبەڕوومان بوونەتەوە.

بەڵام لەمیانەی گفتوگۆکانم لەگەڵ بڕیاربەدەستانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و دەرەوە، درکم بە بوونی خواستێك بۆ ڕزگاربوون لە نەهامەتییە هاوبەشەکانی ڕابردوومان کردووە.

لە سەرانسەری ناوچەکەمان، خواست و ئیرادەیەك بۆ پێشکەوتن هەیە، درکیش بەوە کراوە، گۆڕانکاری نەك تەنیا پێویستە، بەڵکو پێویستییەکی حەتمیشە. گەلان چ لەسەر ئاستی تاك یانیش کۆمەڵ، چاویان لە مافی خۆیانە بڕیار لەچارەنووسی خۆیان بدەن. مافی چارەنووس، پاڵنەرێکی سەرەکییە بۆ سرووشتی مرۆڤ، پێویستیمان بە دەستەبەرکردنی ژینگەیەکە کە هاووڵاتی بتوانێت تێیدا بە ئاسوودەیی بژیت.

من پێم وایە لێرەدا چوار هەنگاو بۆ گەیشتن بەو پێشکەوتنە هەن، کە هەموومان هەوڵی بۆ دەدەین، ئەوانیش: سەقامگیریی سیاسی، ئاسایش، پێشکەوتنی ئابووری و ڕووبەڕووبوونەوەی گۆڕانکارییە ژینگەییەکانە. ئەمانە پرسگەلێکی ئاڵۆزن، بەڵام چارەسەرکردنیشیان پێویستی بە ڕێبازێکی تایبەت بە هەریەکێکیان هەیە.

گومانی تێدا نییە ژمارەیەك بابەتی جیۆسیاسی لە ناوچەکەمان بۆ ماوەیەکی زۆر دوور و درێژ خراونەتە ناو سەبەتەی کێشەکانەوە، بەڵام بۆچی پشتگوێیان دەخەین؟ هەبوونی بوێری لێ بڕیاردان لەکاتی بوونی کێشەدا، هەنگاوی یەکەمە بەرەو چارەسەرکردنی خودی کێشەکە.

ئەو قەیرانەی لە فەڵەستین دەیبینین، بۆ زۆرێك لە ئێمە جێگەی نیگەرانییە، زیانێکی گەورە بەر هاووڵاتییانی سڤیل کەوتووە و ئەگەری هەیە ببێتە هۆی دروستبوونی پشێوی لە دەرەوەی غەززەش، جیا لەمەش هۆکارە ڕیشەییەکانی ستەمکارییش چارەسەر نەکراون. ئەگەر بەر لە 80 ساڵ، مامەڵە لەگەڵ مافە بنچینەییەکانی فەڵەستینییەکان بکرایە، ئەوکات دەرفەتی ڕوودانی ئەو نەهامەتییانەی کەمتر دەبوو کە ئێستا دەیانبینین. بەڵام لەجیاتی ئەمە، پرسەکە پشتگوێ خرا و ئاڵۆزتر بوو، لە کاتێکدا خاوەن بەرژەوەندییەکان، بۆشایی

چار□س□رن□کردنی ک□ش□ک□یان وه□ك ده□رفه□ت ب□□ ئه□ج□ندای خ□یان به□کاره□نا.

ده□کر□ت هه□مان پ□ناسه□ ب□ گه□لی کوردیش بکر□ت. ئ□مه□ش داوایه□کی □ه□وامان هه□یه□ ب□ ب□یاردان له□ مافی چاره□نووسی خ□مان. د□ست و هاوپه□یمانه□کانمان دانیان به□و مافه□دا ناوه□، به□□ام له□ هه□مانکاتدا پ□مان ده□□□ن، زه□روره□ته□ سیاسیه□کان، □□گرن له□ به□رده□م ب□دیه□نانی دادپه□روه□ری م□ژوویدا.

داوامان ل□د□کر□ت ئ□م نادادپ□روه□ریی□ قبو□ بک□ین، ل□ کات□کدا ئه□و نادادپ□روه□ریه□، بووه□ته□ خ□راک□ك ب□ نای□کسانی، ه□ژاری، گ□ند□□ی و ناس□قامگیریی سیاسی. ب□ ئه□وه□ی هاوو□لاتییان و ک□مه□□گه□کان و لایه□نه□کانی دیکه□ی ک□مه□□گه،□ به□مش□وه□یه□ د□س□زی خ□یان ب□یان بنو□نن. پ□ویسته□ هه□ست بکه□ن به□ش□ك له□ دادپه□روه□ری سرووشتییان به□ده□ست ه□ناوه□. پ□ویسته□ □□گه□یان پ□ بدر□ت به□گو□ره□ی مه□رجه□ تایبه□ته□کانیان نه□خشه□ی ئایینده□ی خ□یان بک□شن. ناب□ت هیچ که□س□ك له□ □□زگرتن له□ مافی نه□ته□وه□کان و گ□لان بترس□ت، □□زگرتن له□و مافانه□ سه□قامگیری به□ه□ز ده□کات و به□ره□وپ□شچوون به□دی د□ن□ت.

له□سه□ر ئاستی ئه□منی، پ□ویستیمان به□ هه□و□ی زیاتره□ ب□ چاره□سه□رکردنی ئاسایشی گشتیمان.

هاوکاری و ه□ماه□نگیی هه□ر□مایه□تیمان ب□ شکستپ□ه□نانی داعش، نموونه□یه□که□ ب□ ئه□وه□ی سوودی ل□ وه□رگرین که□ چ□ن ئامانجه□کانمان به□ده□ست ده□ه□نین و چ□ن خاوه□ن عه□ق□ه□کان ده□توانن شانبه□شانی یه□کتر کاربک□ن.

له□گه□□ زیاتربوونی گرژییه□کان له□ غه□زه□، ع□راق، سووریا و ده□ریای سوور، چ□کردن□و□ی هه□و□ه□کان بووه□ته□ پ□ویستییه□کی حه□تمی تاکو پلان□کی نو□ ب□ پاراستنی به□رژه□وه□ندیه□ نیشتمانی و هه□ر□مایه□تییه□کان و جیهانی دابنر□ت.

ئ□وان□ی ب□ شو□ن ش□□دا د□گ□□□ن و له□پ□ناو به□رژه□وه□ندیه□کانیان، ه□□□ش□ ل□ دراوس□کانیان د□ک□ن، د□ب□ت ل□پ□چین□و□یان ل□گ□□دا بکر□ت. ناب□ت ک□مه□□گه□ی ن□وده□و□ه□تی به□رانبه□ر سه□رچاوه□ی هه□□ه□شه□کان نه□رمی بنو□ن□ت، ته□نانه□ت ئه□گه□ر ئه□و هه□□ه□شانه□ له□گه□□ به□رژه□وه□ندی تایبه□تیشدا دژیه□ك بن.

له□سه□ر ئاستی هه□ر□مییش، به□ه□ی هه□□و□سته□کانمان، باج□کی ز□ر گران ده□ده□ین، ئ□ستا ناوچ□ک□ □ووبه□□ووی ج□ر□کی جیاوازی قه□یران بوو□ت□و□□، د□ب□ت ه□موومان پ□ک□و□ کار ب□ پاراستنی ئاسایش و س□قامگیریی ه□ر□می بک□ین. ئ□م□ ب□ب□ پاساو کراوین□ت□ ئامانج. د□ب□ت ئ□م ش□□انگ□زیی□ □ابگیر□ت. و□ک ئ□و□ی پ□شتر ل□ر□ و ل□ پایت□خت□کانی دیک□ش، گوتووم□ ک□ کوردستان ه□رگیز ن□بوو□ت□ ه□□□ش□ ب□ س□ر هیچ ک□س□ک. ئ□م□ فاکت□ری ئاشتی و س□قامگیرین، ئ□م□ د□مان□و□ت □□فتاری ه□ر□مای□تی ل□س□ر بن□مای □□ز و ب□رژ□و□ندیی هاوب□ش ب□ت. ئ□م□ داوای پا□پشتی ده□که□ین و پ□ویستمان به□ کاری

هاوبەشە بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ئەو هەڕەشە ئەمنییە مەترسیدارانەی، کە دەکرێت هەموو ئەو پێشکەوتنانە لەناو ببات کە بەدەستمان هێناون.

با ئەم ساتەی ئێستا ساتێکی مێژوویی بێت، کە سەرکردەکان بڵێن ئیدی بەسە. ئێمە پێویستمان بە چارەسەرێکی هەمیشەیی هەیە بۆ کێشەکانمان.

لەسەردەمی تاعوونی داعشدا، شانبەشانی هاوپەیمانەکانمان وەستاینەوە. ئەوکات باشترین کارمان بەیەکەوە ئەنجامدا، ئەگەر ئەوەمان بەدەست نەهێنابایە، ئێستا ناوچەکە بەتەواوی دەبووە شوێنێکی جیاواز و پڕ دەبوو لە تیرۆریستانی بیانی، ئەوانەی کە دەیانویست شوێنپێی خۆیان لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بکەنەوە، بۆ ئەوەی هەرساتێك بیانویستبایە پشێویمان بۆ دروست بکەن.

بەڵام ئێمە سەرکەوتین، تێکۆشانی بیست ساڵی ڕابردوو و بەرگری و قارەمانێتی چەندین دەیەی کورد بووە ڕێگەخۆشکەر بۆ ئەو سەرکەوتنە، ئێمە وەك گەلێك، مافی ئەوەمان هەیە خاوەن سەروەری بین و بەشێکی دانەبڕاو بین لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست.

دامەزراندنی ئابوورییمان لەسەر بناغەیەکی تۆکمە، بنەمای ئەو دەستکەوتانە بوو کە لە کوردستان بەدەستمان هێنا، گەشەسەندنی ئابووریش لە ئاستێکی فراواندا، بووە بنەمایەکی زیندوو بۆ گەشەکردن و سەقامگیریی هەرێمایەتی.

سەرکردەکان پێویستە گرنگی بۆ خۆشگوزەرانی خەڵک بدەن و بەردەوام بن لە وەبەرهێنان لە سەرچاوە مرۆییەکان. پیادەکردنی حوکمڕانی باش، زۆر گرنگە بۆ پێشخستنی کۆمەڵگە و کولتووری سیاسییەکانمان. هاووڵاتییانیش مافی خۆیانە چاوەڕێی ئەوەمان لێ بکەن کە گەشەپێدان و بەرەوپێشچوون، هەل و دەرفەتی کار دروست دەکەن و هیوا و ئومێد دەڕوێنن. ئەگەر توانیمان ژینگەیەکی ئابووری و سیاسی وا بخولقێنین کە ڕێژەی هەژاری و گەندەڵی کەم بکاتەوە ، ئەوا دەتوانین دەرفەتی بڵاوبوونەوەی توندڕەویش بەرتەسك بکەینەوە و سەقامگیریی سیاسی و ئەمنیش بەدی بهێنین.

دەتوانم بڵێم لێرەدا خواستێکی بە کۆمەڵ بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی یەکێك لە گەورەترین ئالنگارییەکان کە ڕووبەڕوومان دەبێتەوە هەیە، کە ئەویش گۆڕانکارییە ژینگەییەکانە، ئەمەش لەڕێگەی پەیڕەوکردنی ڕێبازێکی نوێ و جیاوازەوە دەبێت.

وڵاتی ئیماراتی عەرەبی یەکگرتوو لە میوانداریکردنی لوتکەی COP28 لە ساڵی رابردوو، سەرکەوتوو بوو لەوەی پابەندبوون و بەڵێنێک بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی گەرمبوونی کەشوهەوای جیهانی، پێش ئەوەی لێکەوتە نەرێنی و پڕ نەهامەتییەکانی بۆ هەمیشە باڵ بەسەر هەسارەکەماندا بکێشێت.

ئەو ئالنگارییەی ئەمڕۆ لەبەردەمماندایە پێویستی بە بڕیاری بوێرانەیە بۆ هەمەجۆرکردنی سەرچاوەکانی وزە و وەبەرهێنان لە وزەی نوێبووەوە. دەوڵەتی ئیمارات لە جیهاندا یەکێک لە وڵاتە

پێشەنگەکان لە بەکارهێنانی تەکنەلۆژیای نوێدا. دوبەی و هەولێر هەردووکیان لە ناوەندی هەسارەیەکی گەرمبوودان، ئەمەش بە تەواوی ئاگەداری مەترسییەکانی پشتگوێخستنی ڕاستییەکی کارەساتبارین سەبارەت بە گەرمبوونی کەشوهەوا.

زۆرێک لەو پابەندییانەی تاوەکو ئێستا ڕاگەیەندراون، دژی بەرژەوەندییە ئابوورییە کورتخایەنەکانن. ئەو پابەندی و بەڵێنانەی دراون، بۆ پاراستنی نەوەکانی داهاتوو بوون. گومان لەوەدانییە گواستنەوە و گەیشتن بۆ سەرچاوەی وزەی خاوێن، لەوانەیە لە ماوەیەکی کورتدا تێچووی زیاتر بێت. بەڵام پاشەکەوتی درێژخایەنی بۆ هەموومان بێ هاوتایە. ئێمە لەم ڕووەوە پێویستیمان بە بوێری، ڕاستگۆیی و دانایی هەیە بۆ ئەوەی بڕیارێکی وەها قورس بدەین. ئەگەر لە ئەنجامدانی ئەو بڕیارە شکست بهێنین، ئەوا ئەم بەشەی جیهان دەبێتە کورەیەک لە ژیانمان و بەهۆیەوە بەشێکی فراوانی ئەم زەوییە بۆ ژیان شیاو نابێت، سەرچاوەکانی ئاو وشک دەبن و ئاسایشی خۆراک ڕووبەڕووی ئاڵنگارییەکی گەورە دەبێتەوە. لەوانەیە بێبیابانبوون، کۆچکردنی بەکۆمەڵ و داڕمانی ئابووری بەدوای خۆیدا بهێنێت.

دواتر کۆچی ناوخۆیی، کۆچی نێودەوڵەتی و گۆڕانی دیمۆگرافی دەبینین. کێبڕکێ لەسەر سەرچاوە بچووکەکان، گەلان ڕووبەڕووی ناکۆکی دەکاتەوە، ئەمەش وادەکات کێشەیەکی نێودەوڵەتیی فرە ڕەهەند دروست بێت.

هەموو وڵاتێک دەبێت مامەڵە لەگەڵ ئەو کێشە ئابووری، سیاسی، کلتووری و ئەمنیانەدا بکات کە دەبنە هۆی کۆچی بەکۆمەڵ.. ئێستا سەرکردایەتییەک کە خاوەن ئامانجێکی دیاریکراو بێت، لە هەموو کاتێک پێویستترە. ئێمە پێویستە بڕیاربەدەستانی جیهان و نەوەکانی داهاتوودا، زیاتر هانیان بدەین و پشتیوانیان بکەین. پێویستە بەڕوونی ئەوانەی لەگەڵ پێشکەوتن و مۆدێرنییەتدان، جیایان بکەینەوە لەوانەی دەیانەوێت بمانوەستێنن و بمانگەڕێننەوە دواوە.

بەڕێزان:

ئێمە پێویستە خواست و ئیرادەمان هەبێت بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ئەو کێشانەی دەبنە بەربەست لەبەردەمماندا. بۆ سەرکردەکان، ڕوانین بەرەو دواڕۆژ هەمیشە ئاسان نییە. بەڵام بەرپرسیارێتیمان ئەوەیە کە ئەمە بکەین. ئێمە قەرزاری ئەوانەین کە متمانەیان پێداوین.

زۆر سوپاسی هەمووتان دەکەم کە ئەمڕۆ لێرە کۆبوونەتەوە، هیوادارم ئەم کۆنفرانسە ببێتە سەکۆیەک بۆ بیرۆکەی داهێنەرانە.